N°. 50. 1855.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 28 Februarij

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Batavia. — In de Amsterdamsche Stads-Courant leest men de volgende bijzondere berigten van Wel-te-Vreden op Java, van den 11den October ll.:

„Het eenige nieuws voor het oogenblik van hier is, dat wij gisteren ochtend omtrent 5½ ure eene buitengemeen hevige aardbeving hebben gevoeld, zoo als ik er nog nimmer heb bijgewoond. Er ontstond een geraas als dat van eenen zeer zwaar beladenen postwagen snel rijdende, evenwel nog sterker en dreunender. Ik gist dadelijk wat het was, pakte mijne vrouw onder de armen en trok haar, met en benevens haren zuigeling, dien zij juist op den arm had, als ook mijne andere kinderen, spoedig het huis uit; zoo als dan ook ieder ander zich gehaast heeft zijne woning te verlaten. Eenigen tijd daarna kwam een tweede schok, ook heftig, doch minder dan de eerste. Hierop zijn wij weder in huis gegaan. Gisteren avond omtrent 10 minuten voor 7 ure is er nog een kleine, echter duidelijk gevoelde schok gekomen. Veel schade is door deze aardbeving veroorzaakt; het paleis van Wel-te-Vreden, het Arsenaal, een der pakhuizen in het kasteel en meerdere particuliere woningen hebben daarbij geleden. In mijne gebouwen is onder anderen een muur geheel gebersten en van anderen een paar duim uitgezakt, en, zoo als wij gisteren avond hebben vernomen is te Buiten-Zorg het middengedeelte, of de gallerij van het paleis ingestort en het huis van den heer *van den Bosch* aldaar mede onbewoonbaar geworden; zoo mede te Tjiatrap het door wijlen *Michiels* voor wijlen den kommissaris-generaal *Du Bus* gebouwde huis ingestort en daarbij een lijkstaf van den heer *Gevers* omgekomen. Wij verwachten dat wij nog nader meerdere ongelukken van den anderen kant van Buiten-Zorg zullen vernemen."

— In de zitting van gisteren der belgische kamer van afgevaardigden waren de algemeene beraadslagingen over het budget van finantien aan de orde. Door den heer *Desmonet de Biesme* werd te dier gelegenheid den minister van finantien de vraag gedaan, of de tegenwoordige toestand van België nog de voortduurende inning der 10 additioneele opcenten, voor het geval van eventueelen oorlog toegestaan, verderden, en of de minister zich tot de intrekking van gemelde belasting verbond, wanneer in den loop des jaars de vrede voor een mogelijken oorlog geweken was. De heer *d'Hoffschmidt* gaf te kennen, dat het voorshands niet noodzaakelijk was om tot de intrekking dier belasting te besluiten; wanneer echter de ministers na eenigen tijd uit de staatkundige gesteldheid van Europa mogten vernemen, dat er geen oorlog te duchten was, zou het bewind aan de kamer de intrekking voorstellen, en kon deze dan wegens de gepastheid van den maatregel beslissen. Door den heer *A. Rodenbach* werd gevraagd, waarom al de schuldeischers der familie *Oranje-Nassau* niet voldaan waren uit de inkomsten der gesequestreerde goederen, en waarom ook het sequester niet op de aandeelen die koning *Willem* in de bank had, gelegd was; dat zou nog eene som van meer dan 90,000,000 fr. geven! Op deze aanmerking van den blinden *Rodenbach* gaf de minister ten antwoord, dat de meeste schuldeischers reeds voldaan waren, en de overige het in dit jaar zouden worden uit de jaarlijksche opbrengst der goederen. In deze zitting waren het voorts zoowel de bestaande bank, anders gezegd de maatschappij tot bevordering van de volksvlijt, als de nieuwe bank van den heer *de Brouckere*, tegen welke een aantal leden te velde trokken. De heer *Dumortier* onder anderen verklaarde, dat alle banken slechts in het belang der aandeelhouders en niet in dat des lands gevestigd worden, en bestreed het bewind hetwelk, dezelve vergunning te geven tot de uitgifte van papieren munt, terwijl van de andere zijde de heer *Meeus*, derzelver verdediging op zich nam en het met dier inrichtingen betoogde. Na het sluiten der algemeene beraadslagingen ging men tot de behandeling der bijzondere artikelen over.

— Bij een besluit van den 24sten is het directeurschap van de nieuwe Brusselsche bank aan den heer *Ch. de Brouckère* opgedragen.

— Te Amsterdam stonden gisteren genoteerd: Belg. 100¾; Nap. 90¼; Sp. perpet. 46, 46¼; 5 pCt. 27¼; Corten 45, 45¼; Uitgest. 15⅝.

De Londensche berigten over België tot den 23sten melden, dat de koning dien dag op het paleis van St. James een raad van ministers had gehouden, waarin de troonrede gelezen en voor goed vastgesteld was. De hertog *van Wellington* had tegen den avond een aantal pairs aan zijn hotel genoodigd, om hen mededeeling te geven van de rede des konings; de heer *Pelt* zou hetzelfde doen met een aantal leden uit het huis der gemeenten.

De *Courier*, bevestigende dat de troonrede op Dinsdag, den 27sten, zou worden uitgesproken, voegt er bij, dat lord *Morpeth*, een der leden der oppositie, een anti-ministerieel amendement zou voorstellen op het adres van antwoord, dat gewoonlijk door een aan het bestuur toegedaan lid gesteld wordt.

— Ter Londensche beurs van den 23sten waren genoteerd: 5 pCt. gecons. 91⅛; Ned. 2½ pCt. 55¼; Portug. 90¼; Contes 56¾; Braz. 83½.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 24sten Februarij.

Het *Journal des Débats* noemt thans openlijk den heer *Raederer* als schrijver van de bekende brochure over de vereischten van het constitutioneel gouvernement. Voorts, zegt hetzelfde dagblad is er niets tegen in te brengen, dat de zamenstelling van het ministerie bekend geworden.

Ter beurze liep het gerucht dat de HH. *Duvergier*, *Baroche*, *Billault* en *Sauzet*, onder den maarschalk *Soult* als voorzitter, in het bestuur zouden treden; echter blijft men nog altijd in het onzekere. Vrij algemeen is het gevoelen, dat de koning dit maal de hoofden der zoogenaamde doctrinairen verlangt bij te sluiten, en zich eerder nog tot de *vieux-parti* zal wenden. Een ministerie dat enkel uit de vertrouwelingen van het hof, waaronder de HH. *Decazes*, *Basano* en *Montalivet* geteld worden, werd zamengesteld, zou, zegt men, nauwelijks één maand bestaan kunnen.

— Het *Journal des Débats* levert heden nog een vrij uitgebreid artikel over de Zwitsersche aangelegenheden, strekkende ten bewijze, dat de ruimende partij in *onderscheidene* kantons inderdaad al te ver is gegaan, en de Duitsche aangrenzende staten te zeer maatregelen van voorzorg hebben genomen, ofschoon die thans wellicht tot uitersten worden gedreven. Overigens zegt genoemd dagblad, heeft deze propaganda in die kantons, waar men meer aan het behoud van voorvaderlijke instellingen is gehecht, eene reactie te weeg gebragt, die ligtelijk te ver koude gaan; en de taak van het bondgenootschappelijk bewind, om tusschen deze uitersten een juist midden te bewaren, is niet gemakkelijk. De rust van Europa zoude zeer in gevaar worden gebragt, indien het bedoeld verschil tot eene scheuring van het bondgenootschap aanleiding gaf. Het belang van Frankrijk is even als dat van de andere mogendheden, dat Zwitserland sterk genoeg blijve, om zijne onafhankelijkheid te verdedigen, en verstandig genoeg om zich niet door revolutionnaire stoffeerders te laten verleiden. Daartoe strekten de aanzeggingen, die het Fransche gouvernement het bondgenootschap heeft doen toekomen.

— Van de Spaansche grenzen schrijft men onder dagteekening van den 15den dezer:

„De generaal *Harispe* en de heer *Balasque* zijn eergisteren naar Ainhoa vertrokken, voorzeker om zich met *Mina* te onderhouden, die aldaar 1,500,000 franken komt ontvangen.

„De consul van Spanje heeft zich mede derwaarts begeven.

„Uit Léon schrijft men dat alle de troepen, die aldaar in bezetting lagen, naar Navarre zijn op weg gegaan, en de dienst door de stedelijke wacht wordt waargenomen.

„De Spaansche officieren, die onlangs aan boord van een Engelsch vaartuig, dat voor don *Carlos* was bestemd, werden krijgsgevangen gemaakt, wachten nog steeds de beslissing van hun lot.

Van Madrid zijn geene nadere berigten ontvangen.

— De fondsen waren heden (24 *Februarij*) genoteerd: 5 pCt. kont. 108,35; op tijd 108,45; 3 pCt. kont. en op tijd 76,50; Nap. zilven 95,60; op tijd 95,70; Sp. perpet. 44¾; 3 pCt. 27⅞; Cortes 44¼.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 27sten Februarij.

Men schrijft van Terschelling, dd. 27 dezer, dat op den middag een tjalkschip, welks naam nog onbekend was, op de Buiten-Noordsvaarder aldaar is gestrand.

— Van Vlieland meldt men, dat den 24sten dezer uit de Letting op den oostwal is gedreven het kofschip *Jacoba Catharina*, kapt. *J. D. Kuiper*; het heeft den grooten mast moeten kappen en zit vol water; men denkt dat het weg zal zijn.

— Het *Journal d'Anvers* geeft zijn verlangen te kennen, dat er op den voet der thans plaats hebbende correspondentie [illegible] Antwerpen en Breda, ook eene dienst mogt daargesteld worden tusschen Antwerpen en Bergen-op-Zoom, waardoor een [illegible]

24 uren in de correspondentie op Zeeland zoude vermeden worden. Door hetzelfde blad wordt een' anderen wensch geuit, dat namelijk het vertrek der Antwerpsche post naar Breda een half uur later gesteld wierd, waardoor het resultaat der beurs van dien dag nog met de post zou kunnen verzonden worden, hetgeen vooral voor de Hollandsche speculateurs voordeelig zoude zijn. Verder meldt hetzelfde Antwerpsche blad, dat de port van depeches, effecten houdenden van een zeker gewigt, door de Belgische administratie met ¾ van den buitengewonen taks tot aan de grenzen vermindert is, doch dat er algemeen klagten werden gehoord over den hoogen portprijs van de dagbladen in de beide landen; overigens was men algemeen te vreden over de regelmatigheid waarmede de correspondentie thans plaats heeft.

— De zucht voor beurs speculatien schijnt in België meester meer toe te nemen. Een der brusselsche bladen meldt, dat sedert de oprigting der nieuwe handels- en verdere societeiten, het getal dat ter beurs dient de menigte der belanghebbenden naauwelijks meer bevatten kon, en dat het stedelijk bestuur te Brussel van oordeel was op zijn budget eene som voor den bouw eener beurste brengen.

— In een ander bijzonder berigt wegens de op Java den 10den October II. gevoelde aardbeving, door de *Straits-Courant* heden medegedeeld, komt het volgende voor:

» De aardbeving, die vrijdag hier gevoeld is, heeft vrij veel schade gedaan, en kan nog in de toekomst nadeelige gevolgen hebben. De muren van het paleis op Wel-te-Vreden zijn op verschillende plaatsen gescheurd, het stadhuis en de kerk hebben zoowel als de meeste andere huizen geleden. Op vijf uren afstands van Batavia is een groot huis geheel in eenen puinhoop veranderd, en in de residentie Buitenzorg is het paleis van den Gouverneur-Generaal gedeeltelijk ingestort, zoodat de bewoners daarvan slechts naauwernood gered hebben kunnen worden. Ook elders op Buitenzorg is groote schade gemaakt; zijnde aldaar onder anderen een prachtig huis, *Kalidoos* genaamd, vernield. Men ziet mede groote scheuren in de huizen van de post te gemoet, zoodat men vreest, dat in de binnenlanden meerdere rampen hebben plaats gehad. Zoo vernam men reeds, doch zonder dat ik weet of het waar is, dat ergens in de Preanger-regentschappen een scheur in den grond is ontstaan, waardoor eene postkar met man en paard is weggezwolgen. Ik zal het vergeten te vermelden, dat wij hier hebben doorgestaan, pleit vergaten; de aardbeving ging vergezeld van een akelig gedruisch, het zeer ruime huis, waarin ik mij bevond, schudde als het bleef van een boom, en hooren en zien verging van het gekraak. Wij kwamen allen doodsbleek naar buiten vliegen.... Door Gods goedheid is echter, voor zoo veel mij bekend is, hier niemand omgekomen, of zelfs gekwetst."

— De jongste in Engeland ontvangen berigten uit China zijn van den 22sten October II. De britsche commissaris, lord *Napier*, welke de Chinezen te Canton niet hadden willen ontvangen, was den 11den October op Macao aan eene uitteerende ziekte overleden. Dezelfde berigten spreken voorts van een gevecht dat op den 7den te Canton had plaats gehad. De Chinesche artillerie van de stadswallen had op de beide oorlogschepen van de Engelsche statie losgebrand en deze had dit vuur terstond beantwoord. Er waren van beide kanten een aantal dooden en gekwetsten gevallen. De uitslag zou echter, zoo het schijnt, voldoende voor de Engelschen geweest zijn, wijl, volgens deze berigten, de voor den Engelschen handel belemmerende maatregelen eerst door de Chinezen waren opgeheven geworden.

— Een brief, geschreven den 2den december II. aan boord van het Engelsche oorlogschip *Forester*, liggende voor het eiland Ascension, vermeldt volgenderwijze het door brand vergaan van een koopvaardijschip:

De brik *Lady Durham*, geladen met palmolij ter waarde van omtrent 20,000 pond sterl., geraakte in den achtend van 24 november in brand. De manschap van bovengenaamd oorlogschip verleende oogenblikkelijk hulp, doch het vuur had derwijze de overhand verkregen, dat alle redding spoedig bleek nutteloos zijn; men kapte derhalve het tabel en liet het schip uit de haven naar zee drijven, alwaar het den gansehen dag bleef branden en tegen den avond naar de diepte zonk. Niets dan de bemanning, geene slaap en eenig tuigage heeft men kunnen redden."

— In den *Eclaireur* van Toulon leest men het volgende:

„Men heeft zich in den laatsten tijd veel bezig gehouden omtrent de zeemagt der onderscheidene mogendheden in de Middellandsche zee. Zie hier het juist getal der vaartuigen van de haven van Toulon, in de vaart, beschikbaar, in commissie, hersteld, bewapend of ontwapend wordende:

In den Levant. Een linieschip, een fregat van den tweeden rang, twee adviso-korvetten, drie brikken, een goelet, een kotter en eene gabarre.

Voor Corsika. Een brik.

Voor Algiers en onderhoorigheden. Vijf brikken, eene gabarre en drie stoombooten.

Een fregat is met de bescherming der walvischvangst nabij de Afrikaansche kust belast.

Het evolutie-eskader, onder het bevelen van den schout-bij-nacht *Massieu de Clerval*, bestaat uit vier linieschepen, een fregat van den tweeden en een van den tweeden rang en eene goelet.

Twee stoomschepen vervullen de dienst tusschen Algiers en Toulon.

Eene goelet is in statie te Cajenne.

Op verschillende andere statien bevinden zich nog een fregat, een korvet, twee adviso-korvetten, drie brikken en eene gabarre.

In de haven [illegible] *hersteld*: een korvet, eene brik, eene goelet, eene gabarre en eene stoomboot.

In het arsenaal ligt een oorlogsvaartuig van den vierden rang.

In ontmanteling [illegible] een schip van den eersten rang, en een van den vierden rang, een fregat van den derden rang en eene brik.

Ontwapend worden eene korvet en eene stoomboot.

Op de reede zijn, behoorende tot het 3de maritime arrondissement, vier brikken, twee kanonneerboten en eene stoomboot."

— Hierbij een overzigt van het aantal gestichten aan de onderscheidene geestelijke orden in Spanje behoorende: De orde van den H. Benedictus telt in Spanje 85 mannijken- en 6 nonnen-kloosters, welke meerendeels als zeer rijk zijn; de orde van den H. Bernardus heeft 150 mannijken- en nonnen-kloosters; die der karthuizers 16 zeer rijke gestichten; de orde van St. Hieronimus telt 61 kloosters; die van St. Basilius 17 kloosters; die der Domijnikanen niet minder dan 361 mannijken- en nonnen-kloosters voornamelijk in Kastilliën, Arragon en Andalusie; de Franciskanen hebben 850 kloosters, welker bewoners meest van aalmoezen leven; eene andere soort van Franciskaner geestelijken, *Terceros regulares* geheeten, heeft 26 kloosters en 7 in de provincie Leon; de barmhartigen onder de barevoetsers eindelijk heeft 171 kloosters; in het geheel worden er dus 1715 kloosters in Spanje gevonden. Het dienstbaarheid is onder opgemerkt te worden, dat slechts de vier eerste orden, die van St. Benedictus, St. Bernardus, der Karthuizers en van Hieronymus zeer rijk zijn, schoon hare rijkdommen sedert 1821 door de cortes aangevangen, maar op bevel van *Ferdinand* gestaakt verkoop van geestelijke goederen, aanmerkelijk zijn verminderd. Thans [illegible] men er van, om de misbruiken te verhoeden, verbod [illegible] gegeven aan de voormalige kloosterlingen, en ook de [illegible] heeft zich in dien geest verklaard.

DUITSCHLAND.

Uit Petersburg meldt men van den 16den dat, volgens een Keizerlijk bevel van den 28sten januarij (9 februarij), aan Z. K. H. den Grootvorst *Michael Pawlowitsch* ook het regiment der Preobradschenskische lijfgarde is toegevoegd geworden.

Het dagblad van Petersburg bevat een artikel over den zijdebouw in Rusland, waaruit blijkt, dat, ondanks de menigvuldige aanmoedigingen der regering, die tak der bijverheid nog zeer ten achteren blijft.

Uit het Noorden van Rusland wordt wegens den tegenwoordigen winter gemeld, dat dezelve gehéél ongelijk is aan gewone winters daar men tot dus verre geen doorgaande vorst gehad heeft. Het weder is zeer veranderlijk en dikwerf onstuimig geweest. Terwijl men somwijlen eene koude had van 8 tot 10 graden *Reaumur*, welke echter maar eenige dagen, soms slechts eenige uren, aanhield, volgde daarop meestal een, voor het jaargetijde ongewone zachtheid aan, die wederom door hevige sneeuwvlagen en zuidwestelijke stormen werd afgewisseld. Op den gezondheidstoestand der inwoners van Petersburg had deze veranderlijkheid geenen zeer gunstigen invloed, en gek de toevoer van levensmiddelen en andere behoeften uit de binnenlanden ward daardoor zeer bemoeijelijk.

— De Zürich'sche schrijft, nadat de Badensche gezant bij het bondgezantschap aan onderscheidene kantons heeft medegedeeld, dat zich op Zwitsersch grondgebied onlangs nieuwe vereenigingen van Duitsche uitgewekenen hebben gevormd, en door deze ontwerpen worden beraamd, waardoor de rust in de aangrenzende staten wordt bedreigd; genoemde kantonnale regeringen worden opmerkzaam gemaakt op de wenschelijkheden die daaruit zouden kunnen voortspruiten. Aan den gouverneur te Zurich, die deze boodschap wel wat voorbarig hield, doch tevens erkende, onder de gedachte uit gewekenen, stelt [illegible] eene buitengewone beweging te hebben opgemerkt, is gelast daaromtrent aan den staatsraad verslag te doen.

— Uit Tirol schrijft men dat eenige der Oostenrijksche grenzregimenten, die aldaar in bezetting lagen, reeds wederom terugtogt naar hun vaderland hebben aangenomen.

— Berigten uit Athene van den 18den januarij vermelden, dat men aldaar middel had gevonden om de verschillende beambten en autoriteiten huisvesting te bezorgen, zoodat thans het bestuur uitvoerbaar zoude zijn. Reeds had het personeel der regering eene geheel nieuwe organisatie ondergaan. Den 14den gaf de president van het Regentschap, bij gelegenheid van het Grieksche nieuw jaar, een luisterrijk bal, waarop Z. M. de Koning tegenwoordig was.

DUITSCHLAND.

AMSTERDAM, den 24sten Februarij.

REGTERLIJKE MAGT.

DERDE EN LAATSTE ARTIKEL.

Het beginsel van een Hof in elke provincie ligt, onzes erachtens, in den geest der Grondwet; en het geheele zamenstel der Regterlijke magt schijnt daarnaar ingerigt te zijn; dan met dat al bestaat de voorziening, dat er één Hof over meer dan eene provincie kan gesteld worden. De keuze tusschen het eene of andere stelsel is overgelaten aan de Wet. Met het laatste sijstema geloven wij dan ook dat het denkbeeld ter oprigting van crimineele regtbanken in verband staat; in dien zin dat daar, waar de zetel van het Provinciaal Hof zoude gevestigd zijn, dat Hof en in de hoofdplaatsen der overige aan het regtsgebied van dat Hof onderworpene provincien, eene crimineele regtbank zoude opgerigt worden. Het stelsel toch, dat de aan misdrijven zich schuldig gemaakte beklaagden, volgens de Wet, voor de Hoven anderszins te regt staande personen, nu zouden worden gevoerd buiten hunne provincie, zoude, onzes inziens, altijden tegen de bedoelingen der Grondwet, nadeelig zijn voor eene behoorlijke bediening van het regt, inderlijk voor den regter bij het juist beoordeelen van met plaatselijke omstandigheden in verband staande feiten, kostbaar voor den staat zijn, en hoogst bemoeijelijkend voor de gedagvaarde getuigen. En deze bedenking tegen het niet aannemen van het stelsel van één Hof in elke provincie is niet wel uit den weg te ruimen, bij eene vermindering van het aantal Hoven, zoo men tevens in de hoofdplaatsen der provincien, waar geen zetel van een Hof is, eene crimineele regtbank plaatste.

De voorgestelde bezuiniging, hoe wenschelijk ook — zoo als wij geloven ten overvloede te hebben aangetoond, dat niet kan gevonden worden in de bezoldiging der traktementen der regterlijke ambtenaren — vreezen wij dus niet bereikt te zien met de daarstelling van Vijf Hoven; ofschoon èn de keuze der zetels, èn de omtrekking van derzelver regtsgebied, èn het door het minder aantal te bekleeden noodwendig verhoogde aanzien, en de achtbaarheid en den meerderen invloed hunner beslissingen, zeer veel goeds schijnen te beloven voor de bediening des regts, en voorzeker veel aanbevelens inhouden. Het zal toch, bij nader onderzoek, zoo veel niet in kostbaarheid verschillen, of er in de hoofdplaatsen der geene zetels van Hoven hebbende provincien, crimineele regtbanken bestaan, tenzij men de civiele regtbanken te gelijk tot crimineele regtbanken verhief, in welk geval de ambtenaren van het Openbaar Ministerie ook van regtswege voor het leven zouden aangesteld zijn, en waardoor het hier dier ambtenaren dan voorzeker niet weinig zoude verbeterd worden. In hoe verre echter de uitoefening der crimineele justitie door de regtbanken van eersten aanleg zoude zijn overeen te brengen met den geest der Grondwet, laten wij liever in het midden, want om, op zijn Fransch, die regtbanken daarmede te belasten onder het voorzitterschap van eenen daartoe gekozen, en afgezonden raadsheer in het Hof, dat zoude de onafhankelijkheid der Regterlijke magt en het aanzien der Regtbanken van eersten aanleg alles behalve doen op hare waarde schatten. — Toen wij het denkbeeld mede aangaven van een verminderd getal Hoven, verstonden wij dat er crimineele regtbanken zouden gesteld worden in de overige provincien; omdat bij de zamentrekking der Hoven, de bediening der justitie niet zoude lijden, ten koste van de meerdere achtbaarheid en het grooter aanzien der Hoven. — Wat nu het bezwaar aangaat, alsof de onafhankelijkheid der Regterlijke magt meerder zoude gewaarborgd zijn bij vele Provinciale Hoven, dan bij een gering aantal, in dit gevoelen kunnen wij niet deelen; de inbreuken van het Hoog Gezag toch worden voldingend geweerd door de wijze van benoeming der leden dier Hoven, onverminderd dat de zedelijkheid en het karakter der Natie zelve daartegen een groten hinderpaal aanbieden. Zelfs met onze gebrekkige zamenstelling der nog bestaande Regterlijke magt, heeft ons Hof van Gravenhage en de regtbanken in ons Vaderland de eer en de regtschapenheid, op eene hunner hooge roeping waardige wijze, weten te handhaven; en niemand dan geene reden is, om het *status quo* te bewaren, zoo leveren het een waarborg op tegen schrikbeelden. Laten wij het echter hier herinneren, dat de inbreuken van Hoog Gezag plaats kunnen grijpen onder alle staatsvormen; dat alleen het despotismus, of dat der monarchie of dat der democratie zij, inbreuken op de onafhankelijkheid der Regterlijke magt dulde of pleegt, en dat vooral het zedelijk karakter van het personeel veel aldaar tot misbruiken te weren vermag. Ondertusschen zoude het stellen van een Hof over meer dan één provincie zwarigheid doen ontstaan, indien niet bij de wet bepaald ware, dat er een bepaald getal raadsheeren uit elke provincie, in de geëvenredigde verhouding tot derzelver gewigtigheid en bevolking, zoude benoemd worden, die bij uitsterven door anderen uit dezelfde provincie moesten worden aangevuld. Grijpt dit niet plaats, dan zoude welligt na verloop van tijd, het Hof van Holland en Zeeland meest uit Hollanders, dat van Gelderland en Utrecht uit Gelderschen, enz. zijn zamengesteld, waardoor dan de bedoeling der Grondwet zoude verloren gaan. Wanneer er geene gelijke bepalingen gemaakt worden bij de wet of ten gevolge van de wet, dan zullen eveneens de Provinciale Hoven steeds worden aangevuld uit de regtbank in de hoofdplaats, met voorbijgang der regtbanken in de overige steden der provincie, niet omdat die niet op gelijken rang staan of mindere verdienste of mindere ondervinding bezitten, maar omdat het personeel daarvan minder van nabij gekend is. — Hoe het ook zij, het sijstema van Vijf Hoven heeft zeer veel aannemelijks, en het zoude verre boven het sijstema van een Hof in elke provincie zijn, indien de regtbanken van eersten aanleg tevens souvereine crimineele regtbanken werden; doch is dit de bedoeling niet, zouden de Vijf Hoven alleen de crimineele justitie uitoefenen, dan houden wij de voorgestelde bezuiniging voor hersenschimmig, althans niet van dat belang, dat de daaruit voortvloeijende ongelegenheid daardoor zoude verschoond worden. — Het voorstel om, bij het blijven van het ontwerp van een Hof in elke provincie, daarvan Drenthe niet uit te sluiten, kan rusten op het aangenomen beginsel daaromtrent bij de wet van 28 April 1827 bestaande; doch wij blijven bij ons gevoelen, dat het oogmerk der Nationale Wetgevers geweest is, om aldaar eene crimineele regtbank te stellen, niet uit miskenning der verdiensten dier provincie, noch uit moedwillige vertreding harer regten, maar met betrekking tot hare bevolking en het minder aantal regtszaken in dat gewest. Het voorstel om voor Noord-Holland het Hof van Holland in *twee kamers* te splitsen, waarvan de eene te 's Hage, de andere te Amsterdam zoude gevestigd zijn, zal vooral minder zwarigheid bij de Regering ontmoeten, zoo wij geloven, omdat de geraamde jaarwedden, voor de crimineele regtbank en eene tweede kamer van het hof, geen merkbaar verschil zouden opleveren.

Welke ook het nader oordeel des Bestuurs, omtrent deze verschillende meeningen zijn mogen, altijd blijft het waar, dat hetzij er vele, hetzij er weinige Hoven vastgesteld worden, de Hooge Raad de strikte naleving der Wet moet gadeslaan; en waken voor eenheid in de wetuitlegging; en als vooral dit collegie uit ingedrongen grijze en door bekwaamheid en regtschapenheid beroemde mannen is zamengesteld, dan mag men van de regterlijke magt in Nederland ook al datgeen verwachten, wat de Natie van dat staatslighaam naar billijkheid vorderen mag.

En met deze behandeling der algemeene beschouwingen over dit onderwerp, achten wij de op ons rustende taak voldongen; ons niet geroepen oordeelende, om over enkele wenschelijke bepalingen der Wet, die meer bijzonderheden betreffen, onze gevoelens mede te deelen.

B.

Letterkundig Berigt.

LAURA, een voorbeeld van edele zelfopoffering, een boek inzonderheid voor jonge vrouwen en moeders. Vrij vertaald uit het Hoogduitsch door A. B. van Maanen geboren *Schuilenburg*. Twee Deelen. Met gegraveerden titel en vignet. Te Amsterdam bij JOHANNES VAN DER HEIJ EN ZOON, 1834, in 8°. Prijs . . . . *f* 3,00.

„Goede wijn behoeft geen krans," zegt de ijverige en verdienstvolle Mevrouw van M. in het berigt dat tot voorrede strekt of de plaats daarvan inneemt; en welligt is dit bekende spreekwoord zelden beter toegepast geworden, dan bij gelegenheid van het in 't licht geven dezer vertaling; en wij zouden er kunnen bijvoegen, dat er misschien in jaren geen beter en nuttiger lettervrucht op onzen bodem overgeplant is, dan deze *Laura*.

De titel zegt, dat het werk inzonderheid voor jonge vrouwen en moeders geschreven is; men had er kunnen bijvoegen dat het ook even geschikt is voor jonge mannen die de vrouwen in derzelver waarde willen leeren kennen, voor anders die levenswijsheid willen opzamelen, om met kennis en verstand de opvoeding hunner kinderen, vooral de zoo moeijelijke opkweeking hunner dochters te leiden. De titel had derhalve meer kunnen zeggen, dan hij inhoudt, doch dan ook ware de lezer welligt het genoegen benomen, van meer te vinden dan de titel beloeft, 't geen zoo zelden plaats heeft.

Onder het kleed eener ware gebeurtenis, in vorm van brieven, leeren wij *Laura* kennen als een meisje, dat evenzeer door verstand en kennis, als door de edelste zielsbevalligheden uitblinkt. Niets ideaals, geen schijn, geen hartstogten die weêrspreken en ledigheid in de anderen achterlaten, zijn hier te vinden, aan de *gezelligheid* heeft de schrijfster alsdan rijkdom van haar vernuft te beurt gelegd en daarmede weet zij de aandacht onafgebroken gaande te houden. *Laura* is het de taal een boek voor Nederlandsche vrouwen en meisjes, en gelukkig de man, die zulk eene gezellinne mag aantreffen, welke in de school van *Laura* haar gevormd en haar hart gevormd heeft. Het werk heeft bij de vertaling niets verloren, hetgeen trouwens van de blijkende verdiensten van Mevr. van M. te wachten was. Ook de uitvoering verdient allen lof.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Rijstbrood. — Doctor ARNAL heeft aan de Akademie van Wetenschappen een werk aangeboden over 't broodbakken van rijst. Hij toont aan: 1° hoe voordelig men partij kan trekken van het ondereenmengen van rijst en koren; 2° het bijvoegen van een 7de rijst in het tarwenmeel, in het maken van brood, wel verre van de natuurlijke eigenschappen van dit laatste te verslimmeren dient integendeel om die te verhoogen; 3° met betrekking tot de voedende hoedanigheden, heeft het ook een wezenlijk voordeel op het gewone brood; 3° het meerdere in gewigt en grootte, dat men bekomt met dit stelsel van broodmaken, is niet eenigzins gelegen in het water, omdat de wijze van bestaan des waters veranderd is gedurende het bakken der rijst en de gisting van het brood; 4° het brood dat men bekomt, na er rijst bijgedaan te hebben, is witter dan hetgene men op de gewone wijze verkrijgt, in de veronderstelling, dat voor het eene even als voor 't andere meel van dezelfde kwaliteit gewerkt wordt; 5° ten gevolge van het meerdere dat wij in zwaarte en grootte bekomen, zoude het nieuwe brood aan den bruiker een 6de minder dan het gewone brood van dezelfde kwaliteit kosten; 6° bij aldien dit stelsel te Parijs aangenomen werd, zoude het eene besparing van 365,000 zakken meel of 19,519,375 franken opleveren; 7° alzoo voor de helft van Frankrijk zoude deze besparing 390,387,500 franken bedragen; 8° ten gevolge van deze besparing van meel en bij gevolg van granen, zouden 1,166,700 bunders bouwland tot weiden kunnen gebruikt worden; 9° deze weiden zouden ten minste tweemaal zoo veel vee als thans kunnen voeden; 10° dit vee zoude den landbouw onberekenbare voordeelen aanbrengen, en den prijs van het vleesch ten minste de helft verminderen.

Middel om Wijnen oud te maken. — Een zeer eenvoudig middel, om wijnen, die veel alcohol bevatten, oud te maken, bestaat in het vullen der flesschen tot op een glas na, waarna men dezelve stopt en tot op het midden van den hals in een ketel met water dompelt, dat men tot op 60° Reaumur verwarmt en zoo gedurende nog lang in dien staat houdt. Vervolgens haalt men de flesschen uit, vult ze aan en stopt ze dan zorgvuldig. Na deze bewerking ondergaan te hebben, schijnen de wijnen 10 of 12 jaar oud te zijn. Men kan in plaats van een heet bad te gebruiken, ook de flesschen aan eene matige warmte in eenen bakkers-oven, omtrent twee uren lang, blootstellen, hetwelk op hetzelfde uitkomt.

Beurspriis der Effecten, te Amsterdam.

DONDERDAG, *den 26sten Februarij*

Benamingen.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Laatste koers.
Werk Schuld 2½	55 3/8	55 1/2	55 7/16
dito dito 5	100 7/8	100 1/2	100 1/16
Ongestel. dito.	1 19/32	1 5/8	1 39/64
Kansbill. dito.	25 9/16	25 5/8	25 5/8
Amort. Synd. 2½	94 15/16	94 7/8	94 15/16
Dito dito 3½	79 1/16		
Schatkistbill. 4			
Oorlogslast. 5	100		
Inschrijving 1813 5			
Hand.-Maats. 4½	105 3/4		
FRANKRIJK.			
Ins. Grootb. 3			
ENGELAND.			
Dito p. 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Certificaten 5	46 1/2	46 3/8	46 3/8
Dito *f* 1000. 3	26 3/8	26 1/16	26 3/8
Uitg. 3 ne Sch. 5	15 1/2		
Cert. B. Lond. 5	45 7/8	45 5/8	45 7/8
NAPELS.			
Geruss. *L & B.* 5			
Dito *Falc. & C.* 5	91		
Leen Lond. *R.* 5			
RUSLAND.			
Oud. *Hope* 5	103 5/8		
Dito 5	103 5/8		

Benamingen.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Laatste koers.
Cert. dito 18 2½	98 3/4	98 7/8	
Obl. te Lond. 5			
Cert. te Hamb. 5	99 1/2		
Ins. in Assig 6	70 3/4	70 1/2	70 3/8
Certific. dito. 6	70 1/2	70 5/8	
POLEN.			
Aand. L. *f* 300	126 3/4		
PRUISSEN.			
Dito dito R. 30.	113 1/2		
Neg. L. 1830. 4			
OOSTENRIJK.			
Aand. L. *f* 100.			
Darmstadt 2½ 4	426	427	427
Metalliek.... 5	99 3/8	99 7/16	99 7/16
Dito L. gen... 5			
Dito. . . . 2½			
Obl. Col. & C. 5	102		
Dito. . . . 4			
Ween. B. act. 3			
N. Ween. Aand.	716		
DENEMARKEN.			
Leen. te Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito *Roisch.* 5	83 3/4	84	83 7/8
GRIEKSCHE.			
Dito te Lond. 5			

Men vraagt voor 10 Maart 1835 een R. C. PERSOON, om op een Kostschool in Noord-Braband onderwijs te geven in de Hollandsche en Fransche talen, liefst ook in de Meet- en Stelkunst. Brieven *franco*, onder letter K, aan V A N G U L I K & E E R M A N S, te Breda.

*** En wordt verlangd alhier te Breda een JONGE DOCHTER, Modemaakster van beroep, ervaren in alle handwerken tot het mode-vak behoorende, onder genot van kost en inwoning, en een naar bekwaamheden gevenredigd salaris, van de Roomsch Katholieke Godsdienst en van de beste getuigschriften voorzien. Ter nadere informatie adresseere men zich in persoon of met *franco*-Brieven aan het adres van de Uitgevers dezer.

Een GEWEERMAKERS-GEZEL, ongehuwd, in het maken van *Laden* bedreven, vast en dadelijk werk begeerende tegen koste en inwoning en een billijk salaris, van zijn goed gedrag en bekwaamheid de beste getuigenissen kunnende geven, vervoege zich in persoon of met *franco*-brieven aan den Mr. Zwaardvoerder van de Kazerne no. 1, bij H. DES VAN ZWEEDEN, te Oirschot, provincie Noord-Braband. Bij voorkeur iemand die in Militaire betrekking gewerkt heeft.

*** Bij L. E. BOSCH, te Utrecht, is van de pers gekomen, en is bij de voornaamste Boekhandelaren te bekomen:

Gedenkboek der Utrechtsche Schutterij;

DOOR L. E. BOSCH.

met Platen, 1ste stuk, *Oude Schutterij*, waarin aangetoond wordt de oorsprong der oude Schutterij hier ter stede, en hare verrigtingen gedurende de 15de, 16de en 17de eeuw; *Iets* over den Opbouw, de Belegering en de Slooping van het Kasteel *Vredenburg*, met afbeelding van dat Kasteel of Slot. De tweede stuk stelt de oude Schutters voor, met het St. Maarten Vaandel. Groot 216 bladzijden, velin papier; met gesteendrukten titel en vignet. . . . . à *f* 1.90.

Het Afbeeldsel van het Kasteel VREDENBURG is afzonderlijk te verkrijgen . . . . . à *f* 0.10.

Door bovengemelden wordt tegen eenen verminderden prijs een krijgbaar gesteld

CHRONOLOGISCH OVERZICHT

DER NEDERLANDSCHE VORSTEN,

door den Hoogleeraar L. G. Visscher, 2 afdeeling, in Folio, met *de Taelichtingen* van denzelfden Hoogleeraar tot gemeld *Overzigt*. Groot 8°. De prijs van dit Werk, welke *f* 6.55 was, is, om hetzelve algemeen verkrijgbaar te stellen, verminderd tot op *f* 4.35.

Beide werken zijn te verkrijgen in 's Hage bij *S. de Visser, van Weelden* en *Ten Hage*; Amsterdam, bij *M. Schoonenveld & Zoon*; Rotterdam, *van der Meer & Verbrugge*; Leyden, *A. W. Bentem*; Arnhem, *Nijhoff*; Haarlem, bij *de Erven Fr. Bohn*; Leeuwarden, *L. Schierbeek*; Groningen, *J. Hornkens*; Zwolle, *Dr van Steeren*; Nymegen, *J. F. Thieme*; Amersfoort, *Blankenberg*; te Breda, *Broese & Comp.*, enz.

*** Bij BROESE & COMP., te Breda, is ter pers en staat nog korten tijd de Inteekening open op eene REIZE, *om Kaap Hoorn langs de Westkust van Zuid-Amerika, door de stille Zuid-Zee naar de Philippijnsche Eilanden en verder door de Chinesche Zee naar Batavia*, gedaan in de jaren 1825 en 1826, met Z. M. Korvet *Lynx*, onder bevel van J. P. M. Wintgens, thans Kapitein ter Zee, door hem zelven beschreven, en met eigen geteekende Platen versierd.

Welkom zal ongetwijfeld bij velen, en voornamelijk bij Officieren der Koninkl. Marine, de uitgave zijn van de Reize des Kapitein-ter-Zee Wintgens; door Zijn Edel Gestr. zelven beschreven, en met een aantal eigenhandig geteekende Platen, het onderzoek der natuurkundigen Landen en Eilanden voortstellende, verrijkt, en met de noodige onderrigtingen omtrent het aanloopen van de havens, de onderscheidene waterdiepten, en met één woordje tot gids voor hen, die deze streken later bezoeken zullen, hoogst belangrijk, maar vooral voor Zeelieden, die in het vervolg deze streken bezoeken zullen, dienstig kan zijn, voorzien, terwijl door den Kapitein-Luitenant G. Willinck, Broeder van den Schrijver, die den *tweeden* togt Bijwoonde, door een Bijvoegsel uit zijn eigen *Journal*, het Werk des te belangrijker en vollediger zal worden gemaakt.

Het werk wordt in groot 8°, met eene duidelijke letter gedrukt, en zal ongeveer 15 vellen of 240 pagina's druks beslaan. Acht uitvoerige nette Steendruk-Platen, door den Schrijver zelven geteekend, zullen dit werk worden toegevoegd, en hetzelve de meest mogelijke duidelijkheid bijzetten.

Ieder vel druks van 16 bladzijden zal den Inteekenaren à 12 Cts., en iedere Plaat tegen 20 Cts. berekend worden. Na de sluiting der Inschrijving zal deze prijs *een derde* verhooging ondergaan.

De Naamlijst der Heeren Inteekenaren zal voor het werk geplaatst worden. Men verzoekt deswege de Heeren Inschrijvers vooral om eene *duidelijke* opgave der Namen en Kwaliteiten, op de bij het Prospectus gevoegde Inteeken-Lijst.

Dankbaar voor de aanzienlijk talrijke Inteekening bevelen bovengemelden deze onderneming in de gunstige aandacht van allen, die belang stellen in de Aardrijkskundige Wetenschappen, en in de pogingen onzer Landgenooten, met dezelven bevordering en uitbreiding in het werk gesteld.

Bij bovengemelden zijn de volgende Werken voorhanden:

I. ÉPHÉMÉRIDES UNIVERSELLES, ou tableau religieux, politique, littéraire, scientifique, et anecdotique, présentant, pour chaque jour de l'année, *Un Extrait des Annales* de toutes les nations et de tous les Siècles, depuis les temps historiques jusqu'au 1 janvier 1828, par une société de savans et autres hommes de lettres, mises en ordre et publiées par *M. Edouard Mennot*. A Paris 1829. 15 vol. in 8. *f* 6.55.

II. COURS COMPLET D'AGRICULTURE, ou nouveau dictionnaire d'agriculture, théorique et pratique d'économie rurale et de medecine vétérinaire, précédé d'un tableau historique de l'agriculture des divers pays du globe, et d'une bibliographie agricole complète et raisonnée.

Cet ouvrage est publié en 15 livraisons de texte grand in-8° à deux colonnes, et 15 livraisons de planches. Chaque livraison de texte et planches. . . . . *f* 1.50.

III. LE BON JARDINIER, Almanach pour l'année 1835, contenant les principes généraux de culture, l'indication, mois par mois, des travaux à faire dans les jardins, etc., accompagné d'une revue horticole. . . . . *f* 4.20.

IV. SUITES DE BUFFON, formant avec les Œuvres de cet auteur un cours complet d'histoire naturelle, collection accompagnée de planches.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.